

Folium officiale dioecesis Lavantinae.

Cerkveni zaukaznik za Lavantinsko škofijo.

Kirchliches Verordnungsblatt für die Lavanter Diözese.

Inhalt. 104. Pontificia Commissio ad Codicis Canones authentice interpretandos. Dubia in plenariis coetibus dierum 2.—3. Iunii 1918 soluta. — 105. Skupni pastirski list avstrijskih nadškofov in škofov o razmerah sedanjega časa. — 106. Erste heilige Kommunion Seiner kaiserl. und königl. Hoheit des Kronprinzen Otto. — 107. Kaiser Karl Wohltätigkeitswerk Kinder aufs Land. — 108. Verhinderung

der Geldentwertung durch Einlagen von Barschaften bei Kreditinstituten. — 109. Wollsammlung zur Bekleidung der Armee. — 110. Nabiraliteden v prid vdovam in sirotam padlih vojakov. — 111. Drugi splošni dan za vojaške grobove v Avstriji. — 112. Zweiter allgemeine Kriegsgräber-Tag in Österreich. — 113. Deutsch-Ritterordens-Ballei Österreich.

104.

Pontificia Commissio ad Codicis Canones authentice interpretandos.

Dubia in plenariis coetibus dierum 2.—3. Iunii 1918 soluta.¹

I. De obligationibus clericorum.

(Lib. II. Pars I. Sect. I. Tit. III).

Utrum quoad licentias habendas, de quibus in Decr.

Docente Apostolo, 11. nov. 1910, recurrendum sit ad S. Sedem, an vero ad proprium Ordinarium (Can. 139, § 3).

Resp.: Ad Ordinarium proprium.

II. De religionum regimine.

(Lib. II. Pars II. Tit. X. Cap. I).

Utrum praescriptum canonis: „superiores minores locales ne constituentur ad tempus ultra triennium, etc.“, applicetur quoque superioribus seu directoribus scholarum, hospitalium, aliorumque piarum domorum (Can. 505).

Resp.: Affirmative, si superiores isti seu directores sint simul superiores religiosorum, sub sua potestate habentes alios religiosos, etiam quoad religiosam disciplinam.

III. De irregularitatibus aliisque impedimentis.

(Lib. III. Pars I. Tit. VI. art. II).

Utrum ad sensum canonis 987, n. 5, impediti sint qui ad militiam forsan vocabuntur, sed de facto nondum sunt vocati, vel quia aetate impares sunt, vel quia, examine recte peracto, ad tempus inhabiles sunt declarati. (Can. 987, n. 5).

Et quatenus negative:

2. Utrum praedicti non solum ad primam tonsuram et minores Ordines, sed etiam ad maiores licite promoveri possint, servato tamen, quoadusque hoc bellum perduraverit, Decreto *Ut ius certum*.Resp.: Ad 1^m Affirmative.Ad 2^m Provisum in primo.

Acta Apostolicae Sedis. An. X. Vol. X. Romae, 1. Augusti 1918. Num. 8. pagg. 344—347.

IV. De matrimonio.

(Lib. III. Pars I. Tit. VII).

1. Si quis reclamet ius suum ex sponsalibus valide contractis contra partem inituram matrimonium cum alio, matrimonium eritne suspendendum usque dum actum fuerit de iusta causa dispensationis priorum sponsalium et de damnorum reparatione, si qua debeatur? (Can. 1017, § 3).

Resp.: Negative, seu non amplius admitti actionem de iusta causa dissolutionis sponsalium; actionem vero reparationis damnorum non suspendere matrimonii celebrationem.

2. Utrum actio reparationis damnorum, de qua in can. 1017, § 3, pertineat ad forum ecclesiasticum, an ad civile.

Resp.: Actionem reparationis damnorum, de qua in can. 1017, § 3, esse mixti fori.

3. Si sponsa vel sponsus inveniantur ignari doctrinae christianae, eritne locus eos respuendi a matrimonio, vel differendi matrimonium usque ad instructionem? (Can. 1020, § 2).

Resp.: Parochus servet praescriptum canonis 1020, § 2; et dum ea peragit quae Codex peragenda praescribit, sponso ignorantes sedulo edoceat prima saltem doctrinae christianae elementa: quodsi renuant, non est locus eos respuendi a matrimonio ad normam canonis 1066.

4. Si pars post adeptam pubertatem plusquam per sex menses commorata fuerit in longissimis et dissitis oris, a quibus ut habeatur regularis attestatio libertatis status longius tempus requiritur, cum tamen urgeat celebratio matrimonii, sufficitne in casu ad certiorandam liber-

tatem status iuramentum partis cum testimonio duarum, vel si non possint haberi duo, saltem unius, qui secum commorati fuerint illis in regionibus? (Can. 1023, § 2).

Resp.: Rem remitti prudenti iudicio Ordinarii, qui alias probationes, non excluso iuramento suppletorio, praescribere potest ad normam canonis 1023, § 2.

5. Quid si copula illicita et occulta praecesserit nativitatem nubendae, de qua dubitari possit an sit filia vel soror alterius partis? (Cann. 97, § 1, 1077, etc.).

Resp.: Provisum per can. 1076, § 3.

6. Vis novi Codicis estne retroactiva in his, quae modificantur circa sponsalia et impedimenta tum impedientia quam dirimentia matrimonium, ita ut quodlibet ius acquisitum vigore sponsalium validorum, nullimode possit reclamari, nisi in quantum novus Codex concedit, et contracta impedimenta modificata a novo Codice, nulla dispensatione indigeant? (Cann. 4, 10).

Resp.: Codici, etiam quoad sponsalia et impedimenta, non esse vim retroactivam: sponsalia autem et matrimonia regi iure vigenti quando contracta sunt vel contrahentur, salvo tamen, quoad actionem ex sponsalibus, canone 1017, § 3.

7. Quid dicendum de matrimoniis, si quae nulla sint ex capite impedimentorum a novo Codice abrogatorum: fiuntne matrimonia illa valida ipsa promulgatione novi Codicis, vel etiam post dictam promulgationem indigent dispensatione, sanatione, etc.? (Cann. 4, 10).

Resp.: Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.

8. Utrum cognatio spiritualis ante diem Pentecostes anni 1918 contracta ultra terminos nunc a novo Codice definitos in can. 768, a praefata Pentecostes die ipso facto cesset quoad omnes effectus, an tantum desinat esse impedimentum ad matrimonium (Cann. 768. 1079).

Resp.: Negative ad primam partem; affirmative ad secundam.

V. De custodia et cultu Sanctissimae Eucharistiae.

(Lib. III. Pars III. Tit. XV).

1. Canon 1267, quo statuitur in religiosa vel pia domo SS. Eucharistiam custodiri non posse nisi vel in

ecclesia vel in principali oratorio, intelligendusne est ita, ut prohibeatur eam custodiri praeterquam in publica ecclesia pro commoditate fidelium, etiam in principali oratorio, intelligendusne est ita, ut prohibeatur eam custodiri praeterquam in publica ecclesia pro commoditate fidelium, etiam in principali oratorio, in quod sodales conveniunt, ad exercitia pietatis communia? (Can. 1267).

Et quatenus negative ad primum.

2. An idem dicendum sit, si quando ecclesia clausa ordinarie maneat et fidelibus non pateat.

3. An idem dicendum sit de pluribus oratoriis in eadem pia domo pluribus sodalium classibus destinatis (duobus, tribus, etc., pro novitiis ex. gr., fratribus laicis, studentibus, sacerdotibus), ita ut unaquaeque classis suum distinctum habere possit oratorium cum SS. Sacramento: an potius hoc coartandum ad ecclesiam et oratorium pro tota communitate destinatum.

Resp.: Sensus canonis 1267 hic est. Si religiosa vel pia domus adnexam habeat publicam ecclesiam eaque utatur ad ordinaria et quotidiana pietatis exercitia explenda, SS. Sacramentum in ea tantum asservari potest; secus in oratorio principali eiusdem religiosae vel pie domus (sine praeiudicio iuris ecclesiae, si quod habet); in eoque tantum, nisi in eodem materiali aedificio sint distinctae ac separatae familiae, ita ut formaliter sint distinctae religiosae vel pie domus.

VI. De delictis contra obligationes proprias status clericalis vel religiosi.

(Lib. IV. Tit. XVII).

An societatibus clericalibus sine votis applicentur can. 2386, 2387, 2389, 2410, 2411, 2413.

Resp.: Affirmative quoad can. 2386, 2487, 2389, quatenus sodales vitam communem degant; quoad can. 2410 quatenus societas privilegio gaudeat dimissoria concedendi ad Ordines suis subditis; quoad primam partem can. 2411, salvis quoad reliqua constitutionibus; et quoad can. 2413.

P. Card. Gasparri, Praeses.

Aloisius Sincero, Secretarius.

105.

Skupni pastirski list avstrijskih nadškofov in škofov o razmerah sedanjega časa.

Nadškofje in škofje avstrijski izporočijo svojim vernikom pozdrav in blagoslov v imenu našega Gospoda Jezusa Kristusa.

Ljubljani škofljani!

Prvikrat v človeški zgodovini so vsi narodi in vse države na zemlji zedinjene v eni volji, v volji se vojskovati; ne tekmujejo v delih miru, ampak v delih raz-

dejanja. Zdi se, da se izpolnjujejo besede Gospodove: Slišali bote o bojih . . kajti vzdignil se bo narod zoper narod in kraljestvo zoper kraljestvo. (Mat. 24, 6. 7). V tej pravi svetovni vojski, v kateri z grozo živimo, je vse velikansko: orjaške armade, orjaški boji, orjaške izgube. Ne moremo še pregledati, koliko splošnega gorja bo prinesla na svet, bodisi tudi da njen konec ne bi bil grozen.

V tej najbolj krvavi vseh vojsk svetovne zgodovine pa se je zrušil tudi napuh napačne omike sedanjega rodu, ki si je v dolgi dobi miru domišljeval, da more pogrešati Boga in njegove zapovedi in ustvariti na svetu večni mir med narodi. Bogu odtujena znanost je verovala na nezadržljiv napredek in je odklanjala vsako nadnaravno resnico. Tehnika, kateri se je mnogo posrečilo, je sanjala v svojem neomejenem področju o nekaki vsemogočnosti. Prevzetni človeški rod je mislil, da je vsled svetovnega prometa, ki si ga je bil ustvaril, storil odveč prošnjo Očenaša: „Daj nam danes naš vsakdanji kruh“, in da sta za vedno odstranjeni lakota in stiska. Družabna oskrba, ki je zavarovala vsakogar zoper nezgodo, bolezen, starost, zoper točo in ogenj, je veljala za nadomestilo božje previdnosti. Ta vse slutnje prese-gajoči posvetni napredek je pospeševal v modernem človeku blodno misel o popolni neodvisnosti, o samomogočnosti nasproti Bogu in njegovemu razodetju, ki ga nam Cerkev posreduje. In ker morajo napačni nazori dosledno voditi do nesrečnih dejanj, se je ta samomogočnost, ki ni pripoznavala mej krščanske pravičnosti, prenesla kot „politika brez npravstvenih zakonov“, kot „volja do moči“, kot „pravica močnejšega“, tudi na gospodarsko in narodno tekmo držav in narodov. Tako je stopila moč na mesto pravice. Kjer pa velja načelo o pravici močnejšega, tamkaj so vojske neizogibne.

Pravica ima svoj edini vir v Bogu. Pravica se ne da „napraviti“, kakor se delajo postave. Le božja volja ustvarja pravico. Kjer pa se božja razodeta volja ne priznava, tamkaj vlada egoizem, sebičnost človekova, ki vodi nujno h gospodstvu denarja in uživanja. In ravno narodi, ki so bili deležni resnice in blagodarov krščanstva — to potrjuje svetovna zgodovina — teh ne morejo popustiti, da ne bi zapadli zopet barbarstvu ali divjosti.

Čeravno so nam katoličanom ta dejstva jasna in razumljiva, je vendar potrebno, da se ista svetu, ki se je odpovedal krščanstvu, zopet in zopet oznanjujejo. To je zmagovitost naše vere, da nam da pogled v svetovno vršenje. Razlaganje tvojih besedi razsvetljuje in da razumnost malim. (Ps. 118, 130). Jezus je govoril: Zahvaljujem te, Oče, Gospod nebes in zemlje, da si to prikril modrim in pametnim, razodel pa majhnim. (Mat. 11, 25).

V dobi, ki prinaša vse prevračujoče izpremembe v življenju narodov, imamo za svojo dolžnost, pokazati pravo pot iz zmešnjave sedanjih zmot in hudobij. Sedaj je čas, ko tudi močne pogosto obhaja strah.

I. Pogledi v sedanjost in v prihodnost.

Pri vsej žalosti, ki nas navdaja pri pogledu na podrtije, nagromadene na svetu po tej vojski, nas tolaži

zavest, da naše domovine ne zadene krivda prelivanja krvi. Ako zasledujemo naravne vzroke, vojska ni nastala vsled tega, da se je terjalo za umor našega prestolonaslednika zadoščenje ter zavarovanje zoper prekucijsko prizadevanje, ampak zavoljo tega, ker so naši sedanji sovražniki, ki so že zdavnaj sklenili razkosanje naše monarhije, našo opravičeno zahtevo vzeli za povod, da dosežejo svoje namene. Nobeden naših sedanjih sovražnikov ni bil od nas ogrožen, nikdar ni imela naša monarhija osvojevalnih namenov. Pretresljivi razglas rajnega miroljubnega cesarja Franca Jožefa z dne 28. julija 1914 dokazuje svetu, da nismo nikdar hrepeneli po tujih deželah. Ako so kljub temu naši sedanji sovražniki zgrabili za orožje in je nam od takrat več ko dvajset držav napovedalo vojsko, niso imele za to nobenega drugega povoda kakor svojo voljo, razbiti naše cesarstvo.

Sprejeli smo na svoje rame strašno gorje vojske, ker smo bili k njej prisiljeni. Gre za biti ali ne biti našega cesarstva. Bojujemo se le za varstvo našega pravičnega, več sto let starega posestnega stanja ter za pravičen in trajen mir. In za to višje dobro ni bila vojska le dovoljena, ampak je bila dolžnost.

Koliko so se trudili naš nad vse skrbni cesar, da bi dosegli mir in prihranili svojim ljubljanim narodom krvne žrtve vojskovanja. Ko so sveti oče Benedikt XV. mirovni papež, kakor jih imenuje ves svet, stavili 1. avgusta 1917 svoje mirovne predloge, so bili naš blagi cesar prvi, ki so kot zvest sin poslušali glas očeta vsega krščanstva. Ko bi bilo od njih odvisno, se bi že zdavnaj veselili miru. Pa žal so dozdej naši so, vražniki porogljivo zavrnilo vsako mirovno ponudbo. V deželi enega izmed naših sovražnikov je čutila vlada skoraj kot žalitev opomin, udeležiti se javne molitve za mir. — Kljub temu so prizadevanja papeža in našega cesarja tudi v sovražnih deželah vzbudila voljo za mir in pripravila mirovno gibanje, proti kateremu so vlade teh dežel sicer zelo ostro nastopale, ki pa vendar more po božji previdnosti postati sredstvo, da bodo vladajoči krogi, ki so še polni volje do uničenja, po mirovni volji narodov postali dostopni za sporazumni mir.

Naše oko gleda še na drugo tolažljivo dejstvo: Stiska ogrožene domovine je izpodrinila doslej tekmujoča narodna nasprotna in je v trenutku upostavila na bojišču enotno fronto, katere se sovražniki po pravici bojijo. Narodi naše države so v teku zgodovine podali marsikateri dokaz svoje ljubezni do skupne domovine in svoje požrtvovalnosti; pa toliko navdušenja za cesarja in državo, toliko vesele vdanosti za skupno cesarstvo, toliko ganljive skrbi za vse otroke širne domovine brez ozira na osebe, tega

si tudi mnogi izmed nas niso drznili upati. Zdelo se je, da se je posvetno mišljenje naše dobe s svojo mehkužno ljubeznijo do kar najbolj udobnega in nasladnega življenja umaknilo požrtvovalnosti in vestnosti.

Pa nepričakovano dolgo trajajoča vojska je povzročila zunanja pomanjkanja in duševne stiske: dvom, pobitost, ogorčenost, mržnja do življenja vznemirjajo marsikaterega. Čut za resnico se je izgubil mnogokje v svetu, ki je v svojem javnem življenju napravil laž za načelo; čut za pravičnost je obledel vzlic toliko kričečih krivic; krščansko sočutje s tujo stisko, ki je bilo ljudstvu sicer tako prirojeno, se je prevrnilo v golo sebičnost. Skratka, verski čut je manjši, npravne moči so zrahljane, nizkotni nagoni pa so pomnoženi in posiroveli. Ni čuda, da je vsled omajanega verskega življenja in vsled omajane krščanske npravnosti začelo omahovati tudi spoštovanje do zakonite oblasti. In o tem resno besedo!

II. Spoštovanje do zakonite oblasti.

Spoštovanje in pokorščina do od Boga postavljene oblasti sta podlaga vsega reda v človeški družbi. Rakrana naše dobe je mrzlični pohlep po neodvisnosti in samovoljnosti. Moderni človek hoče biti odvisen le od samega sebe. Tudi v tem oziru delujejo napačni nazori: „neodvisnost ljudstva“, „ljudska množina kot vir prava“ itd. na to, da podkopljejo podlago družabnega reda po umevanju krščanskega pravoslovja.

Že v mirnih časih so se skušala uveljaviti postavnemu redu nasprotna prizadevanja in so se kazala v radikalnih zahtevah. Sedaj pa so, kakor vsi veste, naši sovražniki s pomočjo brezvestnih pomagačev zanesli v našo državo gibanje, ki naj med nami deluje kakor iskra med smodnikom. Sramotno je za nas, da smejo izkušati naši sovražniki, ki nas niso mogli premagati z orožjem, nas zapeljati k nezvestobi do cesarja in države. Očitno jim je dal upanje na uspeh za njih grešno početje notranji nemir v naši državi, ki se je kazal tudi na zunaj.

Še z večjo žalostjo pa nas napolnjuje, da se obrekljivi jeziki trudijo v pismu in besedi, da celo od osebe do osebe, zastрупiti dokazano avstrijsko zvestobo do rodovinske vladarske hiše in pripravljati notranji razdor. Žalibog so mogli nekaznovani dalj časa streči svojemu vražjemu delu, ki je enako moralnični prekuciji. Nehote moramo misliti pri tem na tožbo svetega Pisma: Ves dan plete krivico tvoj jezik, kakor ostra britev delaš zvijačo . . . Ljubiš vsako pogubno besedo, ti prevarljivi jezik! (Ps. 51, 4. 6). Zoper mene govore z zvijačnim jezikom, obsipavajo me s sovražnim govorjenjem in se bore zoper mene brez vzroka.

Ne da bi me ljubili, še zasledujejo me, jaz pa molim. Za dobro mi dajajo hudo, in sovražstvo za ljubezen. (Ps. 118, 3—5).

Treba je bilo odločne ljudske volje, da sta utihnili hudobija in laž. Znane tajne družbe, katerih delež pri tej vojni se je ponovno očitno dokazal, so namenoma pospeševale to moralnično razdiralno delo naših sovražnikov.

Da smo se dotaknili te skeleče rane, smo storili le, da jo zacelimo; kajti rana, ki se prikriva in se odteguje roki izkušnega zdravnika, kaj lahko postane nevarna.

V svoji okrožnici z dne 1. novembra 1914 so naš sveti oče Benedikt XV. z neprimerno histrostjo duha našli tehten vzrok splošnega nereda v tem, „da ni več sveta ljudem veljava in oblast predstojnikov. Odkar namreč nekaterim ugaja, početek vse človeške oblasti izvajati ne od Boga kot stvarnika in gospodarja vseh stvari, marveč od proste volje ljudi, odtedaj so vezi dolžnosti, ki morajo biti med predstojniki in podložniki, tako oslabele, da so navidez skoraj prenehale. Nezmerno hrépenenje po prostosti, združeno z upornostjo, je namreč polagoma vse okužilo. Odtod se poraja zaničevanje postav; odtod prihajajo nemiri med ljudstvom; odtod je predrzno grajanje vsega, karkoli je zapovedano; odtod so se našla stotera pota za zrušitev veljavnega reda; odtod izvirajo grozna hudodelstva tistih, ki se ne bojijo bližnjemu pokončevati premoženje in življenje, rekoč, da njih ne veže nobena postava.“

Ako nas naša vera veže v vesti, izkazovati predstojnikom spoštovanje, nam to dolžnost lajša s tem, ko nas uči, da izkazujemo to spoštovanje samemu Bogu, čigar pooblaščenci so predstojniki. Pa ne samo višja oblast je od Boga, ampak tudi izvolitev oseb, ki izvršujejo oblast v imenu Boga, je delo božje previdnosti. Zato stavi knez apostolov ti dolžnosti navštric: Bojte se Boga, spoštujte kralja. (I. Petr. 2, 17). Prva dolžnost terja drugo.

Čuditi pa se moramo, če vidimo, kako nas Jezus Kristus sam s svojim vzgledom uči spoštovanja in pokorščine do gosposke. V Kafarnavmu zahtevajo od njega tempeljski davek. Najprej dokaže, da njega, Sinu božjega, ta dolžnost ne more zadeti. Takoj pa reče Petru: Da jih pa ne pohujšamo, pojdi k morju in vrzi trnek; in prvo ribo, ki jo ujameš, vzemi, pa ji odpri usta in našel boš denar; tega vzemi in ga daj zame in zase. (Mat. 17, 26). In ko je Gospod kratko pred svojo smrtjo stal pred Pilatom, ki je svojo oblast tako slabo porabljal, je rekel: Ne imel bi nobene oblasti nad menoj, ko bi ti ne bila dana od zgoraj. (Jan 19, 11). Jasneje naš Gospod ni mogel govoriti o izviru postavne oblasti.

Zato pojasnjuje apostol narodov le voljo Gospodovo, ko piše: Ni oblasti od drugod kakor od Boga; katere pa so, so od Boga postavljene. (Rimlj. 13, 1). In nadaljuje: Zatorej morate podložni biti, ne samo zavoljo kazni, marveč tudi zavoljo vesti. (Rimlj. 13, 5). Apostol torej ne opira dolžne pokorščine ne na lastno razsodnost, ne na primernost ukaza, ne na potrebo družabnega reda, marveč na vest, kjer ima Bog sam tudi svoj prestol. Ako vemo, v čigavih rokah je bila višja oblast ob času apostolov, potem poslušamo s spoštljivim občudovanjem besede sv. Petra: Bodite torej podložni vsaki človeški oblasti zavoljo Boga, bodisi kralju kot najvišjemu ali vojvodom, kakor od njega poslanim. (I. Petr. 2, 13. 14). Iz tega sklepa apostol Pavel po pravici: Kdor se torej ustavlja oblasti, se ustavlja božji volji, kateri pa se ustavljajo, sami sebi kopljejo pogubljenje. (Rimlj. 13, 2).

Upora torej ne dovoljuje apostol pod nobeno pretvezo. Tudi storjena krivica ne odveže podložnih dolžne pokorščine. Le eno izjemo pozna apostol: Ako bi predpostavljeni kaj zapovedal, kar Bog prepoveduje, ali bi kaj prepovedal, kar Bog zapoveduje. Kajti Boga je treba bolj poslušati ko ljudi. (Dej. ap. 5, 29). Pa tudi v tem slučaju ni dovoljeno rabiti silo zoper silo, ampak odpor bi smel biti le v tem, da se premaga krivica s potrpežljivostjo ter na podlagi in s sredstvi obstoječega državnega reda. Le na ta način sloni red v človeški družbi na trdnem temelju, le takšna vdanost zavoljo Boga daje pravo prostost.

Zakaj pa je toliko nemira in nereda na svetu? Zakaj pozabi otrok spoštovati svojega očeta? Zakaj je spoštovanje do duhovniške in kraljeve časti tako omajano? — Ker so laži-modrijani, prekanjeni zavijalci renice, izpodkopali spoštovanje pred božjo oblastjo. In k temu razdirajočemu delu ni treba duhovitosti in ne dokazov, treba se je le zvezati z ljudskimi strastmi, potem je doslednost po ceni. Pa v svetu brez Boga in božje previdnosti, brez nedotakljive pravice in postave, brez prostosti in odgovornosti, brez nepogojne pravičnosti in povračitve v večnosti ni ne dobrega in ne hudega. Tu so morda navade, pa ni več nravnosti, tu so pač dejanja, ni pa več načel; tu je vestnost norost, pravica se imenuje laž, vest slabost, čednost je domišljija, požrtvovalnost se zasramuje, in večnost je prevara duhovnikov. Kje naj iščemo v toliki temi še zvezde vodilje? Kaj se naj počne z ljudstvom, ki je polno takih zmot? Za ostro doslednost krščanskega nauka o od Boga postavljeni oblasti tako ljudstvo nima zmisla.

III. Dolžnosti postavne oblasti.

Ako vera čuva čast in moč postavne oblasti in ji čela nedotakljivi, pa ji nalaga tudi velike dolžnosti. Služba

predstojnika ni gospodstvo, ampak dolžna posvetitev za blagor tistih, zavoljo katerih mu jo je Bog podelil. Predstojniki bodo morali dajati enkrat Bogu tem ostrejši odgovor, čim višji so bili nad drugimi glede na čast in moč. Najostrejša sodba čaka tiste, ki so predstojniki. Nizkemu se bo izkazalo usmiljenje, mogočni pa bodo trpeli hude kazni. (Modr. 6, 6. 7). Vera označuje razmerje med predstojniki in podložniki v podobi organizma, v podobi popolnega telesa. Kakor imamo namreč v enem telesu mnogo udov, udje pa nimajo vsi istega opravila, tako nas je mnogo eno telo v Kristusu, vsak pa smo drug drugega udje. (Rimlj. 12, 4. 5). Glava ni zaradi same sebe, ampak zaradi udov; glava naj oskrbuje sleherni, tudi najmanjši, najslabši ud, da ta dobi, česar potrebuje. Na takovšen način bo celo telo na dobrem. Le tako bo tudi posamezni ud imel zanimanje za dobrobit celega telesa.

Oblast predpostavljenih je le za to, da varuje pravico in pravičnost. Izpolnjevanje te važne dolžnosti pa zahteva vestnost. Vest je neizpremenljiva kakor pravica, ki je razodeta v neizpremenljivi božji volji. Kar je bilo včeraj slabo, je ravnotako danes in jutri. Vest ne pozna nobene pogodbe, nobene poravnave s tem, kar imenujemo duh časa. Vest pozna le eno zapoved: Izpolnuj svojo dolžnost, naj pride, kar hoče! Vest pa more najti pravo smer le v božji volji, ki jo nam podaje vera.

Tu se ločijo duhovi. Eden se vpraša: „Je li to, kar hočem, pravično? Ali se s tem izpolnjuje volja božja in se zadosti moji vesti? Ako to, potem je malo na tem, če trpi pri tem lastna korist. Zadovoljnost moje vesti in božje dopadenje me odškodujeta za vse.“ Drugi pa vpraša: „Kaj se bo reklo o meni, če to storim? Ali bo meni to koristilo ali škodilo?“ In više bo cenil svojo lastno korist kot vse drugo, v najboljšem slučaju bo iskal poravnave s svojo vestjo. Ako pa take poravnave postanejo vsakdanje ali se celo nagradijo kot spretnost, tedaj otrpne vest in se zrušijo načela. Potem pa vlada nered, ki ne zadovolji hudobnih, vznevolji pa dobre.

Ako je blaženost ljudstva prva naloga predpostavljene oblasti, potem je te najvažnejša dolžnost, da varuje vero in nravnost. Kajti ni blaginje ljudstva brez nravnosti in ni nravnosti brez vere. Zato se mora zlasti ubožno ljudstvo čuvati v svoji veri in nravnosti, ker je po nadlogah življenja izpostavljeno največjim nevarnostim. Karkoli se izvrši po družabni oskrbi, položaj ljudstva bo vedno težaven, ker njemu se nalagajo vsa težka dela in vsa pomanjkanja. Zato potrebuje zlasti delavno ljudstvo močne vere na večno vzveličanje. Gotovost večne sreče more obogatiti tudi siromašne.

Z vsó pravico kličejo naš sveti oče v omenjeni okrožnici vsem nositeljem predpóstavljene oblasti: „Pomislijo naj to vladarji in voditelji narodov ter preudarijo, je li pametna in javni oblasti ter državam koristna misel, ločiti se od svete vere Jezusa Kristusa, od katere ima oblast sama toliko moči in podpore. Zopet in zopet naj se prašajo, je li državna modrost, hoteti, da bi bil nauk evangelja in Cerkve izključen iz državne uprave, iz javnega poduka mladine. Iz izkušnje je le predobro znano, da človeška oblast izgubi veljavo tam, odkoder je izgnana vera. . . Navadno se zgodi, da tam, kjer vodniki ljudstva zaničujejo božjo veljavo, ljudstvo zaničuje človeško veljavo. Ostaje seveda to, kar je pač v navadi, da se zatre nevarno gibanje množic s silo; toda s kakšnim uspehom? S silo se uženejo telesa, ne pa duhovi.“

Krščanska dolžnost, ki jo izraža sv. Pavel, je tudi, tistim, ki po božji naredbi za nas skrbijo in imajo velik vpliv na naš časni in večni blagor, priti na pomoč z molitvijo. Najprej opominjam, naj se opravljajo prošnje, molitve, priporočanja, zahvale za vse ljudi, za kralje in za vse oblastnike, da bi mogli tiho in mirno živeti v vsej pobožnosti in poštenosti. (I. Tim. 2, 1. 2).

IV. Sovražnik, ki se mora premagati.

Skrb za srečo ljudstva se kaže pred vsem v dobri postavitvi in v njeni pravični porabi. Pa tudi od najboljše zakonodaje se ne da vse pričakovati, če so široke množice, polne sebičnosti in poželjenja po uživanju, proti njej brezskrbne ali so ji celo sovražne.

Nobena doba ni tako pokazala kakor sedanja vojska, kako splošno nevarna je neredna človeška sebičnost. Srečujemo danes ljudi, ki so kakor iz železa vlti in imajo srce iz kamna. Bridka sila in vzdihovanje ubožnih okoli njih jih ne ganeta. Sebičnost pozna pač le eden namen življenja: pridobivati, imeti, uživati in s sijajem nastopati. Vsa Evropa lahko razpade v prah in pepel, če le oni dosežejo svoj namen. Za nje vojska ni sovražnica ljudi, ki jih polaga milijone v grob, ki ženam in materam in bratom in sestram iztiska krvave solze, marveč srečna priložnost, priti na površje. Ti ljudje so rojeni sovražniki družabnega reda, naj si to hočejo ali ne. Vsekakor so vojna šiba za uboge.

Bog je storil svoje in nam je podaril zadostno žetev. Če je ne zabrani brezobzirna sebičnost na eni, nezmožnost in brezbriznost za dolžnosti na drugi strani, morejo dobiti vsi neobhodno potrebno hrano in obleko. Bog je, kakor pravi psalmist, zemljo dal ljudem. (Ps. 113, 16). Rekel je nekako: Gospodujte nad zemljo s svojim delom, ki naj jo napravi rodovitno. Kar vam prinese vaš trud, bodi vaša last, ki ne preneha z vašim

življenjem, temveč naj preide na vaše potomce; kajti v vaših otrocih živite sami naprej.

V tem korenini lastninska pravica, ki ne sloni na človeških postavah, temveč jo je razglasil Bog na gori S'naj. „Ne kradi“ — jamči nedotakljivost lastnine. Brez lastnine bi ne bilo urejene družbe, kakor nas uči pogled na razpadlo velikansko državo na vzhodu. Svet bi bil velika „jama razbojnikov.“ — Brez lastnine ni naroda in ne domovine, kajti to je njeno prvo dejanje, da zasede kakšno pokrajino. — Brez lastnine ni prostosti in ne izpodbude k marljivosti, ne napredka v omiki.

Pa ta v človeški naravi utemeljena pravica ima hudo sovražnico, grabežljivost, ki se kaže v tatvini in oderuštvu. Če je ona postala pregreha nepremožnih, je postalo oderuštvo za naš čas, kar je bil moloh za otroke starih paganov. Če more veleoderuštvo naših časov nemoteno pleniti najrevnejše in tiste, ki so brez vse brambe, ter se tako lahko odteguje pravični kazni, ni v tem samo pregrešno zanemarjanje postavne oblasti, marveč tudi javno pozivljanje ostalih, naj ravnajo prav tako. Je li torej nedoumno, da reveži, ki navzlic pridnosti silo trpijo, ne verujejo več na družabno pravičnost in ne izkazujejo več spoštovanja gosposki? Kdo bo zameril malemu možu, ki je brez varstva, ako posluša vabila zapeljivih upornih govorov?

Tu je odpomoči nujno treba, toda cele, resne pomoči v duhu svetega Pisma, ki pravi o oderuštvu: Kdor žito skriva, tega bo ljudstvo preklinjalo; blagoslov pa pride na glavo tistih, ki ga prodajajo. (Preg. 11, 26). Koliko teh, ki jih je vojna ne pričakovano in neizmerno obogatila, hoče, kakor se zdi, opravičiti ljudski red: „Kolikor kapitalistov, toliko pi-javk“, kakor da ni pisano: Kdo bo prebival v tvojem šotoru, Gospod? . . . Kdor denarja ne daje na oderuške obresti. (Ps. 14, 1. 5). Ta hudodelstva, ki ogražajo mir v družbi, imajo, četudi se znajo odtegovati javni pravici, vendar le dve priči, katerima ne ubežijo, najprej vest, ki jim bo noč in dan klicala: To je krvni denar — in Boga, ki bo kaznoval zaničevanje svoje postave in oškodovanje svojih ubožcev.

Toda ne varajmo se! Nobena, tudi najbolje mišljena postava ne bo mogla zadostno braniti pred človeško lakomnostjo. To more biti le, ako se posameznik in javni duh odvrne od mamonske službe in od poželjenja po uživanju. To nas uči vojska z ognjeno pisavo: Ako državni red ne temelji v vesti državljanov, tedaj nima zadostnega temelja.

V. Še ena potrebščina časa.

Ena izmed najbolj občutnih posledic vojske je pogrešanje tistih živil, s katerimi smo navadno v prvi vrsti tešili glad. K temu pride še njih neizmerna

podražitev. Reveži danes mnogokrat ne iščejo denarja, marveč hrano in obleko.

Gotovo je pred vsem dolžnost državne oblasti, pravično deliti živila, ki se nahajajo v lastni deželi ali se morejo dobiti iz inozemstva. Zlasti mora pri tem varovati siromake. Leon XIII. so v svoji neminljivi okrožnici „Rerum novarum“ tej misli dali naslednjo sijajno obliko: „Čisto posebno skrb mora gojiti država za nižje in nepremožne ljudske sloje. Razred premožnih ima pač v svojih lastnih sredstvih nekakšen branik in potrebuje zato manj javnega varstva; množica brez imetja pa je brez lastnih pripomočkov in je zato navezana na pomoč države. Zato mora država nepremožne vzeti v svojo posebno zaščito.“

Pogreški v javni prehrani, ki bi se jim bilo mogoče izogniti, so vzbudili med ljudstvom veliko nevolje. Kritika, poštena in pametna presoja je seveda dovoljena in strokovnjaški nasvet je gotovo dobrodošel. Toda godrnjanje, žuganje, upiranje, stavkanje ne spravijo ne enega pšeničnega zrna in ne enega krompirja več v deželo, pač pa spravljajo našo deželo v slab glas in krepijo upanje naših sovražnikov, da nas bodo vendar še mogli premagati, ako le dolgo dovolj vztrajajo v vojni.

Nikdar se ne pokaže lepota in plodovitost prave ljubezni do Boga in do bližnjega tako jasno kakor v dobah skupne stiske in nevarnosti. Pred vsem pa imejte vedno ljubezen med seboj, ker ljubezen pokrije množino grehov. Bodite gostoljubni med seboj brez mrmranja. Postrezite drug drugemu po tem, kakor je kdo prejel dar od Boga, kot dobri delivci mnogovrstne milosti božje! (I. Petr. 4, 8—10). Čista in pred Bogom in Očetom neomadežana pobožnost je ta: obiskovati sirote in vdove v njihovi nadlogi ter sebe ohraniti neomadežanega pred tem svetom (Jak. 1, 27). Kdor noče samo biti poslušalec, temveč izvrševalec teh apostolskih besed, naj izpodbudi svojo ljubezen, da ne odda samo, kar se mu naloži, marveč da tudi prostovoljno odda potrebnih živil in predmetov za vsakdanjo rabo.

Gotovo ima vsak pridelovalec pravico do sadu svojega dela, ki odgovarja časovnim razmeram in njegovemu trudu. Toda kar se zadržuje čez pravično plačilo, čez nujno lastno potrebščino in čez krščansko skrb za prihodnost, je danes krivično blago, je zloraba lastninske pravice, plen blaga revežev in izzivanje pomanjkanja trpečih, da motijo red v državi.

Dajajte torej, ljubljene škofljani, s srčno in velikodušno radodarnostjo! Dajajte v trdnem prepričanju, da s tem pošiljate največja dobra dela za čas vaše sodbe naprej v večnost! Kajti v resnici mi vsi nismo pred Bogom neomejeni lastniki zemeljskih dobrin, temveč samo oskrbniki, ki morajo polagati o njih račun. Ravno zato je dal Bog premožnim izobilje, da si ž njim pridobivajo prijateljev v večnem življenju. Z veseljem dajanjem, ljubljene v Gospodu, si napravljate ubožce in njih angelje varihe za prijatelje, da, Gospoda samega, „Očeta ubogih.“ Kajti vsak revež je brat Kristusov in v vsakem trpi pomanjkanje ter prosi Kristus sam. Seveda je tudi dovolj vsiljenec, ki skrivajo pod dozdevno siromaščino svojo poželjivost. Pa ta izkušnja opravičuje le preudarnost in previdnost v darežljivosti, nikakor pa ne sme ta vsled tega prenehati ali se skrčiti.

Odprite svoja srca, ljubljene v Gospodu, dobi primernemu opominu sv. Pavla: V sedanjem času naj vaše obilje nadomesti njih revščino, da nastane enakost, kakor je pisano: Kdor je mnogo imel, ni imel preveč, in kdor malo, mu ni primanjkovalo. (II. Kor. 8, 14. 15). Bog je mogočen, vsak dar vam obilno nadomestiti. (II. Kor. 9, 8). Trdosrčnim daje sv. Janez tole v premislek: Kdor ima premoženje tega sveta in vidi svojega brata v sili, pa zapre svoje srce pred njim, kako naj ostane v njem božja ljubezen? Otročiči moji, ne ljubimo z besedo, tudi ne z jezikom, ampak v dejanju in resnici! (I. Jan. 3, 17. 18). Radodarnost do ubogih pa ima za pogoj kar najbogatejše pridelovanje, vztrajen trud v popolnem obdelovanju vse rodovitne zemlje in varčnost v porabi živil.

Ako je velikodušna darežljivost v današnji dobi veliko dejanje ljubezni do Boga in do bližnjega, ni nič manj delo za domovino. Vojak brani domovino s tem, da se s svojim telesom ustavlja sovražniku. Krščansko misleči posestnik pa, ki deli sad svoje pridnosti s svojimi silo trpečimi sodržavljani, zabranjuje stisko in lakoto, ki ste nevarni notranjemu miru.

Kar terja čas od nas, je krščanska misel za skupnost, ki je našla izraz v poljudnih besedah: Eden za vse, vsi za enega.

Sklepna beseda.

Vse te skrbi in prošnje, ki smo jih izrekli v tem pastirskem listu, vam zaupljivo predlagamo, da jih v dobrem in plemenitem srcu ohranite in rodite sad v potrpljenju. (Luk. 8, 15). Štiri leta ste hrabro vzdržali in nosili vsa bremena vojske, ki ni nič druga kakor trd jarem greha. Vkljub bojaželjnosti naših

sovražnikov, ki se hočejo zadovoljiti samo z našim poginom, mora vendar enkrat priti mir. Roka Gospodova ni prikrajšana. Še vlada On svoj svet. Voljo tistih, ki se ga boje, stori in njih prošnjo usliši ter jih reši. (Ps. 144, 19).

Slišite še besede sv. Pavla: Bratje, okrepite se v Gospodu in v mogočnosti njegove moči primite za orožje božje, da se morete ustavljati ob hudem dnevu in popolni obstati v vseh rečeh. Stojte torej opasani okoli svojih ledij z resnico in oblečeni z oklepom pravičnosti in obuti na nogah s pripravljeno za evangelj miru; pred vsem pa poprimite ščit vere . . . Vzemite čelado vzveličanja in meč duha, kar je beseda božja, z vso molitvijo in prošnjo. (Efež. 6, 10, 13—18).

Da, zgrabite ščit vere v božjo previdnost. Ona sega mogočno od enega konca do drugega in ljubeznivo vse ureja. (Modr. 8, 1). Vojska, ki je Bog noče, pač pa jo pripusti, je v roki božji kazni in sodba nad narodi, katerih usoda se morebiti zdaj odločuje za stoletja. Zlo vojske in trpljenje nedolžnih bo služilo v to, da nas v našem sreču loči od te zemlje z njenimi tminami in nasprotstvi ter nas popolnoma pripelje v naročje božje.

In evangelj miru nesite noter v našo državo, da pospešujete notranji mir, in tja v un v dežele naših

sovražnikov, da premagate nekrščansko sovraštvo med narodi.

Mi nimamo vzroka obupavati. Naša država je uživala doslej posebno varstvo božje previdnosti. Pomislite le na nevarnosti, v katerih smo se nahajali po premoči svojih sovražnikov, in ki so sedaj srečno odvrnjene! To nas navdaja z veselim upanjem za bodočnost. Avstrija mora izpolnjevati od božje previdnosti določeno nalogo kot katoliška velevlast v sreču Evrope in kot domovina zveze narodov, ki jih družijo v sebi. Moč Avstrije sloni na edinosti njenih narodov in ta sloni na katoliški veri. Za nas je torej samo ena resna nevarnost: odpad od katoliške vere. Ako bi se sovražnikom posrečilo, narodom te države vzeti katoliško vero, tedaj bi bile reke krvi, ki se prelivajo za novo in močno Avstrijo, tekle zastoj. Vzemite si k sreču opomin sv. apostola Janeza: To je njegova zapoved, da naj verujemo v ime njegovega Sina Jezusa Kristusa in se ljubimo med seboj, kakor nam je zapovedal. (I. Jan. 3, 23). Amen.

Dano dne 4. avgusta 1918.

Nadškofje in škofje avstrijski.

Opomba. Predstoječi pastirski list morejo dušni pastirji prebrati vernikom s pridiznice dve nedelji potem, ko jim dojde v roke.

106.

Erste heilige Kommunion Seiner kais. und königl. Hoheit des Kronprinzen Otto.

In aller Stille sollte am 2. Oktober 1918, dem Feste der hl. Schutzengel, im Schlosse Reichenau eine hochbedeutsame religiöse Feier in unserem allerhöchsten Herrscherhause begangen werden. Der durchlauchtigste Kronprinz, der erst am 20. November 1918 das sechste Jahr vollendet, sollte an diesem sinnig gewählten Tage das erstemal zum Tische des Herrn treten und den eucharistischen Gottkönig in sein kindlich-frommes Herz empfangen. Doch dieses freudige Ereignis sollte nicht ganz verborgen bleiben. Es wurde dies zwar nicht offiziell bekanntgegeben, doch drang die frohe Kunde davon in alle Diözesen Österreichs und allenthalben wurde zu einer stillen Mitfeier gerüstet. Für die Lavanter Diözese erschien am 28. September 1918 folgendes Zirkulare:

An alle hochwürdigen F. B. Pfarrämter.

Gestern am 27. September 1918 abends 5 Uhr langte an das F. B. Ordinariat aus Wien ein vertrauliches Schreiben ein, worin mitgeteilt ward, daß am Feste der heil. Schutzengel, Mittwoch den 2. Oktober, unser Kronprinz Erzherzog Otto die erste heil. Kommunion empfangen wird. Aubei wird der Wunsch geäußert, daß möglichst viele Kinder dieses Gnaden-

fest mit dem hohen Erstkommunikanten begehen möchten, indem sie am selben Tage die heil. Kommunion empfangen und für den Kronprinzen aufopfern.

Die hochw. F. B. Pfarrämter werden daher inoffiziell und vertraulich eingeladen, dahin zu wirken, daß, wenn tunlich, Kinder der dortigen Schulen, besonders auch Klosterschulen, freiwillig mit dem Kronprinzen am gleichen Tage oder an einem der nächsten Tage, vielleicht am nächsten Sonntag, wo die Friedensandacht stattfinden wird, die heil. Kommunion empfangen und für den Thronfolger aufopfern.

Es ließe sich das vielleicht auch in Glückwunschtelegrammen solcher Kindergruppen am 1. Oktober nach Reichenau zum Ausdruck bringen.

Man beabsichtigt auch, denjenigen Kindern, welche die heil. Kommunion für den Kronprinzen aufopfern werden, Andenken mit dem Bildnis des Kronprinzen seinerzeit zuzustellen. Es möge daher die Anzahl der beteiligten Kinder in den einzelnen Pfarren anher bekanntgegeben werden.

Auch wird der hohe Erstkommunikant dem hochw. Klerus ins Gebet, zumal in der heil. Messe am 2. Oktober bestens empfohlen.

F. B. Lavanter Ordinariat, am Feste des hl. Herzogs und Märtyrers Wenzeslaus, den 28. September 1918.

† **Michael,**
Fürstbischof.

Am Feste der hl. Schutzengel, dem Erstkommuniontage des Thronfolgers, entsandte Seine Exzellenz unser hochwürdigster Oberhirt an Ihre Majestäten folgendes Glückwunschs- und Huldigungstelegramm:

Ihren kaiserlichen und königlichen Apostolischen Majestäten Kaiser Karl I. und Kaiserin Zita

Reichenau.

Euren Apostolischen Majestäten anlässlich der ersten heiligen Kommunion des allgeliebten Kronprinzen eigene, des Domkapitels und des Diözesanklerus Glück- und Segenswünsche unterbreiten zu dürfen, bittet der untertänigst gezeichnete Fürstbischof von Lavant. In unverbrüchlicher Treue, Anhänglichkeit und Liebe zu Euren Majestäten senden wir am heutigen Freudenfeste heiße Gebete zum eucharistischen Gottkönig, daß er Eure Majestäten, den allerdurchlauchtigsten Erstkommunikanten sowie die gesamte allerhöchste Herrscherfamilie gnädigst erhalte und reichlichst segne! Die erste heilige Kommunion des Kronprinzen werden Tausende und Tausende von Lavanter Kindern am Tische des Herrn mitfeiern und ihre heiligen Kommunionen für den heute so beglückten Erstkommunikanten aufopfern.

Eurer Majestäten treuehormsamster Untertan

Michael, Fürstbischof.

Auf diese Depesche langte am 6. Oktober 1918 aus der Kabinettskanzlei Seiner Majestät folgende telegraphische Antwort ein:

Seiner Fürstbischöflichen Gnaden Michael Rapotnik
Marburg.

Hof Reichenau Wartholz 6./10. 5 U 30'.

Ihre Majestäten geruhen den Ausdruck unwandelbarer Treue und Anhänglichkeit gelegentlich der Feier der ersten heiligen Kommunion Seiner k. und k. Hoheit des durchlauchtigsten Herrn Kronprinzen mit besonderer Befriedigung zur allerhöchsten Kenntnis zu nehmen und danken Euer Fürstbischöflichen Gnaden sowie dem Domkapitel und dem Diözesanklerus huldvollst und wärmstens für das pietätvolle Gedenken und den Kindern für die Aufopferung ihrer heiligen Kommunionen.

Im allerhöchsten Auftrage

Ritter von Seidler.

Von mehreren Pfarrämtern sind bisher Berichte eingelangt, daß viele Kinder am Schutzengelste oder am darauffolgenden Rosenkranzsonntage für den Erstkommunikanten im allerhöchsten Kaiserhause ihre heiligen Kommunionen aufopfert. So in der Pfarre Gonobitz 300, Hoheneck 390, St. Andreas ob Heilenstein 53, Fresen 40, St. Johann bei Unterdrauburg 22, Oberburg 20, St. Peter und Paul in Tainach 82, Röttsch 37, St. Regiden bei Turiat 25, St. Leonhard ob Tüffer 120, Prihova 62, Rettschach 120, St. Anton am Bachern 26, St. Primus am Bachern 2, St. Nikolaus ob Tüffer 64. Zahlreich waren die Kommunionwidmungen vonseiten der Zöglinge und Schülerinnen der Lehr- und Erziehungsanstalt der Schulschwester in Marburg. Ihre Zahl beträgt 647.

Viel edlen Sinn und tiefes Verständnis für die Bedeutung des Tages bekundete die Schülerschaft der vier unteren Klassen der k. k. Staatsrealschule in Marburg. 125 Schüler und Schülerinnen der Anstalt opferten schon am 1. Oktober die heilige Kommunion für den Kronprinzen auf. Der Religionslehrer Herr Theologieprofessor Dr. Matthias Slavič sandte im Namen der Schüler an die Kabinettskanzlei Seiner Majestät ein Glückwunschtelegramm ab, worauf folgende Antwort einlangte:

Seiner Hochwürden dem Herrn Religionslehrer Dr. Matthias Slavič

Marburg a./d. Drau.

Hof Reichenau Wartholz 3./10. 11 U 40'.

Seine Majestät haben mit Freude von der Aufopferung der heiligen Kommunion für Seine k. u. k. Hoheit den durchlauchtigsten Herrn Thronfolger Otto Kenntnis genommen und danken hiefür den Schülern der Realschule auf das wärmste.

Auf allerhöchsten Befehl:

Ritter von Seidler.

Den Tag der Erstkommunion des Kronprinzen beging das allerhöchste Kaiserpaar in erhebendster und für alle katholischen österreichischen Familien vorbildlicher Weise dadurch, daß Es in der Frühe mit dem Erstgeborenen die heilige Kommunion empfing und nachmittags im engsten Familienkreise die Thronerhebung des heiligsten Herzens Jesu feierte.

Auch Seine Heiligkeit Papst Benedikt XV. bekundete innige Teilnahme am religiösen Freudenfeste in unserer allgeliebten Herrscherfamilie, indem er dem Kronprinzen und ebenso allen mitkommunizierenden Kindern Österreich-Ungarns an diesem Tage den Apostolischen Segen spendete.

Möge der göttliche Bundesgenosse, das heiligste Herz des Erlösers, Ihre Majestäten und Ihr Haus in diesen stürmischen Zeiten mächtig schirmen und treu beschützen!

Kaiser Karl Wohlfahrtswerk Kinder aufs Land.

Das Hochwürdigste Präsidium der bischöflichen Konferenzen hat unterm 29. August 1918 aus Olmütz folgenden Aufruf anher übermittelt:

Wie bekannt, hat Seine k. und k. Apostolische Majestät die so wohlthätig wirkende Aktion „Kaiser Karl Wohlfahrtswerk Kinder aufs Land“ ins Leben gerufen. Seine Majestät bewahrt diesem Unternehmen unausgesetzt die landesväterliche Aufmerksamkeit und Fürsorge, und wünscht deshalb auf das Lebhafteste, daß das wohlthätige Interesse aller Kreise diesem Werke der Nächstenliebe zuteil werde. Insbesondere hofft und erwartet Seine Majestät, daß die besser situierten kirchlichen Kreise demselben ihre werktätige Liebe zuzuwenden nicht unterlassen werden.

In diesem Sinne gestattet sich das ergebenst gefertigte Präsidium die vielbewährte opferfreudige Mitwirkung der hochwürdigsten Ordinariate namentlich dahin zu erbitten, es möge gefällig sein, die hochw.

Geistlichkeit, insbesondere soweit dieselbe materiell besser gestellt ist, dann auch die leistungs-kraftigen Stifte und Klöster, auf das in Rede stehende Werk mit warmer Empfehlung aufmerksam zu machen. Da die Aufnahme von Kindern für das heurige Jahr der vorgeschrittenen Zeit wegen wohl nicht mehr möglich ist, so wäre die Widmung von Spenden besonders anzuregen. —

Im Sinne dieses Aufrufes wird die hochwürdige Geistlichkeit und die in Betracht kommenden Stifte und Klöster eingeladen, nach Kräften für den erwähnten Zweck zu spenden.

Die Spenden sollen im Wege der Defanalärzter an das F. B. Ordinariat übersendet werden, damit sie gemeinsam an das obgenannte Wohlfahrtswerk abgeführt werden.

108.

Verhinderung der Geldentwertung durch Einlagen von Barschaften bei Kreditinstituten.

Das hohe Präsidium der k. k. steiermärkischen Statthaltereie hat mit dem Schreiben vom 21. August 1918 Präf. Zahl ¹⁹³⁷/₂ ein Flugblatt, betreffend die Verhinderung der überflüssigen Anhäufung von Bargeld, folgenden Inhaltes anher übermittelt: *mit der Unterschrift des Fürstbischofs*

Die „Geldentwertung“ — Deine eigene Schuld!

Wir alle beklagen die jeden Tag zunehmende Teuerung. Was man vor dem Kriege um 1 Krone bekam, muß man heute mit 5, ja 10 Kronen und noch höher bezahlen und diese Preissteigerung aller Artikel nimmt noch immer zu, so daß sich jedermann voll Sorge fragt: „Wie wird das noch enden?“ „Das Geld hat rein gar keinen Wert mehr“, sagen die Leute, und sie haben in gewissem Sinne recht. Unser Geld, unsere Banknoten sind stark entwertet worden und diese Entwertung nimmt leider noch immer zu, wie wir u. a. auch aus dem unheimlichen Steigen des Kurses der ausländischen Währung im Verhältnis zur österreichischen Währung entnehmen können.

Wer ist aber an dieser „Entwertung“ unserer Banknoten größtenteils schuld? — Du selbst!

Woher kommt die „Geldentwertung“? Sie kommt daher, daß sich der Staat, der für die Kriegsführung und für die zahlreichen anderen damit zusammenhängenden Ausgaben viel, sehr viel Geld braucht, dasselbe vielfach durch Aufnahme von Darlehen bei der Notenbank, also durch vermehrte Ausgabe von nicht durch Gold-Bestände gedeckten Banknoten verschaffen muß.

Wie könnte dem aber vorgebeugt werden?

Sehr einfach: Dadurch, daß jeder Staatsbürger das in seinen Händen befindliche Geld, soweit er es nicht **augenblicklich** wieder braucht, sofort in ein Geldinstitut (Raiffeisenkasse, Sparkasse, Postsparkasse, Bank) einlegt.

Das hätte einen mehrfachen Vorteil:

1. Erhält man bereits vom Tage der Einlage an für sein Geld Zinsen.

„Zmanjšanje vrednosti denarja“ — Tvoja lastna krivda!

Vsi se pritožujemo črez vsak dan naraščajočo draginjo. Kar se je dobilo pred vojno za 1 krono, se mora danes plačati s 5, da z 10 kronami in še više, in to zvišanje cen vsega blaga postaja vedno večje, tako da se vsakdo poln skrbi vprašuje: „Kako se bo to še nehalo?“ „Denar nima prav nobene vrednosti več“, pravijo ljudje in imajo v gotovem zmislu prav. Naš denar, naši bankovci so izgubili mnogo vrednosti in ta vrednost se vedno bolj zmanjšuje, kakor moremo m. dr. tudi posneti iz grozljivega zvišanja kurza inozemske veljave v razmerju k avstrijski veljavi.

Kdo je pa večinoma kriv tega „razvredenja“ naših bankovcev? — Ti sam!

Od kod prihaja „razvredenje denarja“? Isto pride od tod, ker potrebuje država za vojskovanje in za mnoge druge s tem združene izdatke prav mnogo denarja in si ga mora mnogokrat priskrbeti z najemanjem posojil pri bankovnici, torej s pomnoženo izdajo bankovcev, ki niso kriti z zlatom.

Kako bi se pa moglo temu odpomoči?

Zelo preprosto: S tem, da vsak državljan denar, ki ga ima v rokah, kolikor ga ne rabi **hipoma**, takoj naloži v denarni zavod (raifajzenovko, hranilnico, poštno hranilnico, banko).

To bi imelo večkratno korist:

2. Solange Du Deine Banknoten zu Hause in Deinem Kasten oder selbst in einer „feuer- und einbruchfesten“ Kasse hast, bist Du doch niemals sicher, daß sie nicht bei einem Brande zugrunde gehen oder angesichts der leider täglich wachsenden Unsicherheit bei einem Einbruche gestohlen werden; dann hast Du nichts davon!

3. Wenn Du viel Geld bei der Hand hast, läßt Du Dich viel leichter zu Ausgaben verleiten, die nicht unbedingt notwendig sind. Das Einlegen des Geldes in Sparkassen hilft tatsächlich mächtig sparen.

4. Setzest Du — und das kommt für unseren Fall in Betracht — durch Einlegen Deines Geldes in die Sparkasse oder Bank auch diese Anstalten in den Stand, dasselbe nutzbringend zu verwerten und vor allem, es dem Staate wieder vorschussweise zur Verfügung zu stellen, so daß derselbe ohne neuerliche Banknotenausgabe mit dem bereits im Umlaufe befindlichen Gelde seine Bedürfnisse decken kann.

Statt dessen muß man leider beobachten, wie sehr viele Leute, besonders solche, die früher nicht viel mit Bargeld zu tun hatten, sondern die erst jetzt im Kriege über reichlicheres Einkommen verfügen, so vor allem viele Landleute, ihre Banknoten nicht in Geldinstitute einlegen, sondern ängstlich zu Hause behalten und so oft ganz respectable Summen nutzlos bei sich anhäufen. Merke Dir aber: Jede Banknote, die Du ohne zwingende Notwendigkeit zu Hause liegen läßt, entwertet unser Geld, also auch Dein eigenes Geld und erhöht so die „Teuerung“, über die Du so ungehalten bist.

Darum, wenn Du eine größere Summe einnimmst oder überhaupt eine Summe Geld beisammen hast, säume keinen Tag, es augenblicklich in ein Geldinstitut einzulegen, das Dir am nächsten erreichbar ist oder zu welchem Du das größte Vertrauen hast. So hilfst Du der „Geldentwertung“ vorzubeugen.

Nun kommen aber Deine berühmten „Aber“, Deine Einwendungen.

1. „Aber“, sagst Du, „ich kann doch nicht jeden Augenblick in die Bank oder Sparkasse laufen, ich versäume dadurch zu viel Zeit“. Nun, dann schreibe an Deine Bank oder an Deine Sparkasse, sie möge Dir Erlagscheine senden, damit Du auf dem Postamt den Betrag kostenlos einzahlen kannst (wobei Du auf dem Erlagschein eben die Nummer und den Namen Deines Einlagebüchels angeben mußt). Kommst Du dann gelegentlich einmal in dieses Dein Geldinstitut, dann nimm Dein Büchel mit und laß Deine durch die Erlagscheine gemachten Einlagen im Büchel nachtragen. Der Bauersmann aber hat Gelegenheit, jeden Sonntag bei seiner Raiffeisenkasse seine Gelder einzulegen.

2. „Aber“, sagt ein anderer, „wenn ich so oft Geld einlegen komme, dann merken die Leute, daß ich gute Ein-

1. Dobiš že od dneva vloge naprej za svoj denar obresti.

2. Dokler imaš svoje bankovce doma v svoji omari ali celo v blagajni, ki je „varna pred ognjem in vlomom“, vendar nisi nikdar varen, da se ne uničijo pri kakem požaru ali da niso spričo žal vsak dan večji nevarnosti pri vlovu ukradeni; potem nimaš ničesar od tega!

3. Ako imaš mnogo denarja v rokah, se daš mnogo lažje zapeljati k izdatkom, ki niso brezpogojno potrebni. Vlaganje denarja v hranilnice pomaga v resnici močno varčevati.

4. Ti omogočiš, in to pride v našem slučaju v poštev, z vlaganjem svojega denarja v hranilnico ali banko tudi tem zavodom, da ga koristno porablajo in da ga pred vsem posodijo zopet državi tako, da more ona brez vnovične izdaje bankovcev z denarjem, ki je že v obteku, svoje potrebščine pokriti.

Namesto tega pa moramo žal opazati, kako mnogi ljudje zlasti taki, ki poprej niso imeli dosti opraviti z gotovim denarjem, ampak ki imajo še le sedaj v vojni bogate dohodke, tako pred vsem mnogi kmetovalci, svojih bankovcev ne nalagajo v denarne zavode, ampak jih bojzljivo držijo doma in tako mnogokrat prav znatne svote brez koristi pri sebi kupičijo. Zapomni si pa: Vsak bankovec, ki ga pustiš brez nujne sile doma ležati, zmanjša vrednot našega denarja, torej tudi tvojega lastnega denarja in zviša „draginjo“, čez katero sitako nevoljen.

Zatorej, ako imaš večjo vsoto denarja skupaj, ne zamudi nobenega dne jo takoj naložiti v denarnem zavodu, ki ti je najbližje dosežen ali do katerega imaš največ zaupanja. Tako pomagajš odpomoči „razvredenju denarja“.

Sedaj pa pridejo tvoji sloviti „pa“, tvoji ugovori.

1. „Pa“, porečeš „jaz vendar ne morem vsak treditok hiteti v banko ali hranilnico, jaz zamudim s tem premnogo časa“. No, potem piši svoji banki ali svoji hranilnici, naj ti pošlje položnice, da moreš pri poštnem uradu znesek brezplačno vplačati (pri tem moraš na položnici navesti številko in ime svoje vložne knjižice). Kadar prideš o priliki enkrat v ta denarni zavod, vzami svojo knjižico seboj in daj svoje s položnicami vposlane vloge naknadno v knjižico vpisati. Kmet ima pa priliko vsako nedeljo vložiti svoj denar v svoji raifajzenovki.

2. „Pa“, poreče drugi, „ako pridem tako pogosto vlagat denar, opazijo ljudje, da imam dobre dohodke.“

nahmen habe". Nun, Du hast das Geld ja nicht gestohlen und ehrlicher Einnahmen brauchst Du Dich nicht zu schämen. Alle Bekannten wissen es auch so, ob Du gute Einnahmen hast oder nicht.

3. „Aber“, sagt ein ganz Vorsichtiger, „am Ende erfahren es die Steuerbehörden, wie viel Geld ich einnehme und dann werde ich ordentlich hergenommen“. Selbst diese Einwendung ist nicht stichhältig. Abgesehen davon, daß es immer am vorteilhaftesten ist, wenn man offen einbekennt, was man einnimmt, weil man dann viel leichter und sicherer einen Rekurs gegen eine übermäßige Besteuerung machen kann, ist es ganz unrichtig, daß die Steuerbehörden durch Dein Geldinstitut die Höhe Deiner Geldeinlagen erfahren können. Denn erstens beobachten die Sparkassen und Banken über die Person ihrer Geldeinleger und über deren Einlagen unbedingtes Stillschweigen und zweitens kann ja jedermann seine Einlagebücher auf einen beliebigen Namen oder ein beliebiges Kennwort ausstellen lassen, so daß selbst das Geldinstitut gar nicht in die Lage kommt zu wissen, wem die Einlage gehört.

4. Ein anderes „Aber“ lautet: „Wenn ich aber rasch ein Geld brauche, ist es umständlich, dasselbe wieder zu holen“. Nein, das ist gar nicht umständlich. Größere Ausgaben weist Du ja ohnedies voraus. Hiefür kannst Du Dein Geld jeden Tag persönlich holen oder Du kannst es Dir per Post schicken lassen, oder wenn Du ein Landmann bist, kannst Du es jeden Sonntag bei Deiner Raiffeisenkasse wieder beheben. Wer einen größeren Geldverkehr hat, tut übrigens am besten, wenn er denselben soviel als möglich durch die Postsparkasse oder durch eine Bank abwickelt, ohne ein Bargeld in die Hand zu nehmen.

5. Leute, die genug Geld haben, meinen auch: „Ach was, wegen der paar Kronen Zinsen zahlt es sich nicht aus, solche Umstände zu machen mit dem Einlegen und Beheben“. Gemach, lieber Freund, heute hast Du vielleicht gute Einnahmen und viel Bargeld. Aber warte nur, vielleicht kommt die Zeit, wo Du wieder wenig Einnahmen und viele Steuern und Ausgaben hast; dann wirst Du über jedes „Sechser!“ froh sein, das Du so mühelos durch die Sparkassenzinsen verdient hast.

6. Vielleicht kommst Du nun gar mit dem schwerstwiegenden „Aber“, nämlich: „Ist denn das Geld in der Bank oder Sparkasse wohl sicher?“ Lieber Freund, Du hast ja die Wahl unter den Geldinstituten und kannst Dein Geld dort anlegen, wo Du die größtmögliche Sicherheit für dasselbe hoffst; und schließlich, selbst in der kleinsten Sparkasse ist Dein Geld heute tausendmal sicherer als in Deiner Tischlade, Deinem Kasten oder auch in Deiner „Wertheimerkasse“!

Wenn Du meinetwegen auch noch ein halbes Duzend anderer „Aber“ am Lager hast, so ist es ebenso leicht dieselben zu widerlegen.

Darum: Jede nicht sofort wieder zum Ausgeben bestimmte Geldsumme gehört in ein Geldinstitut (Raif-

No, denarja vendar nisi ukradel in poštenih dohodkov se ti ni treba sramovati. Saj vedo vsi znanci, ali imaš dobre dohodke ali ne.

3. „Pa“, poreče prav previdni, „končno izvedo davčne oblasti, koliko denarja prejeman in potem me bodo hudo prijelo“. Celo ta ugovor ne velja. Ne glede na to, da je vedno najkoristnejše, ako se odkrito prizna, koliko dohodkov se dobi, ker se more potem mnogo lažje in varneje napraviti rekurz proti čezmernemu obdačenju, je popolnoma neresnično, da morejo davčne oblasti po tvojem denarnem zavodu izvedeti visokost tvojih denarnih vlog. Kajti prvič ohranijo hranilnice in banke osebo svojih vlagateljev denarja in njihove vloge brezpogojno tajno, in drugič more vendar vsakdo svojo vložno knjižico izdati na poljubno ime ali na besedo, po kateri se spozna, tako da celo denarni zavod sam ne more prav nič vedeti, komu spada vloga.

4. Drugi „Pa“ se glasi: „Ako pa hitro rabim denar, je nerodno, iti zopet po njega“. Ne, to ni prav nič tako nerodno. Večje izdatke veš itak vnaprej. Za to moreš vsak dan denar osebno vzeti ali si ga moreš dati po pošti poslati ali, ako si kmetovalec, ga moreš vsako nedeljo pri svoji raifajzenovki zopet dvigniti. Kdor ima večji denarni promet, stori najbolje, ako ga vrejuje kolikor mogoče po poštni hranilnici ali po banki, ne da bi jemal v roke gotov denar.

5. Ljudje, ki imajo mnogo denarja, menijo tudi: „Kaj, zaradi par kron obresti se ne izplača delati take sitnosti z vlaganjem in dviganjem denarja“. Dobro, ljubi prijatelj, danes imaš morda dobre dohodke in mnogo gotovega denarja. Toda počakaj le, morda pride čas, ko boš imel malo dohodkov in mnogo davkov in izdatkov; potem boš vesel za vsako „desetico“, ki si si jo prislužil brez truda z obrestmi v hranilnici.

6. Mogoče prideš celo z najtehtnejšim „pa“, namreč: „Je li denar v banki ali hranilnici pač varen?“ Ljubi prijatelj, saj lahko voliš med denarnimi zavodi in lahko naložiš svoj denar tam, kjer pričakuješ kolikor mogoče največ varnosti za njega; in končno, celo v najmanjši hranilnici je tvoj denar danes tisočkrat varnejši kakor v tvoji miznici, tvoji omari ali v tvoji „wertheimovi blagajni“!

Ako imaš zastran mene tudi še pol tucata drugih „pa“ na razpolago, je iste ravnotako lahko ovreči.

Zatorej vsaka denarna vsota, ki ni določena za to, da se takoj zopet izda, spada v denarni zavod (raifajzenovko, hranilnico, poštno hranil-

eisenkasse, Sparkasse, Postsparkasse, Bank)! Dadurch nützeſt Du Dir ſelbſt und nützeſt dem Staate und hilfeſt erfolgreich unſerer „Geldentwertung“ ab!

nico, banko)! S tem koristiš samemu sebi in koristiš državi in odpomagaš „razvredenju“ našega denarja!

Manfred Graf Clary und Aldringen

k. k. Statthalter. — c. kr. namestnik.

Dr. Leopold Schuster

Edmund Graf Attems

Dr. Michael Napotnik

Fürstbischof v. Seckau. — Knezoškof sekovski. Landeshauptmann. — Deželni glavar. Fürstbischof v. Lavant. — Knezoškof lavantinski.

Zentralausschuss der k. k. Landwirtschafts-Gesellschaft in Steiermark.

Osredni odbor c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem.

Die wohlerwürdige Geistlichkeit wird dringend eingeladen, im Sinne des voranstehend mitgeteilten Flugblattes auf die Bevölkerung nachdrücklich und fortgesetzt einzuwirken.

Da die Anhäufung von Bargeld in volkswirtschaftlicher Hinsicht zu ernstlichen Bedenken Anlaß gibt, hat sich das hohe k. k. Finanzministerium laut Erlasses vom 11. Juli 1918, Bl. 75.377 veranlaßt gesehen, neuerlich auf die Wichtigkeit einer rationellen Geldgebarung des Publikums und aller öffentlichen und privaten Verwaltungen hinzuweisen und das allgemeine Interesse an der Hinterlegung aller entbehrlichen Gelder bei Kreditinstituten zu betonen.

Soll es gelingen, insbesondere die bäuerliche Bevölkerung an das Einlegen alles nicht zu laufenden Zahlungen erforder-

lichen Bargeldes bei einem Kreditinstitute zu gewöhnen, so müssen von einer Seite, der sie uneingeschränktes Vertrauen entgegenbringt, die wirtschaftlichen Nachteile der Anhäufung des Bargeldes und die eigenen Vorteile des Einlegens immer wieder vorgehalten werden.

Um den Staat und die Bevölkerung vor Schaden zu bewahren, soll die wohlerwürdige Geistlichkeit im Vereine mit den beteiligten Faktoren bei jeder sich darbietenden Gelegenheit eine nachhaltige Propaganda gegen die überflüssige Thesaurierung von Bargeld, sei es durch Verteilung des Flugblattes, sei es durch mündliche Aussprache, eifrig betreiben.

109.

Wollsammlung zur Bekleidung der Armee.

Die Wollsammelstelle des k. u. k. Militärkommandos Graz für Steiermark hat unterm 8. Oktober 1918 E. Nr. 2759/W. S. S. nachstehende Zuschrift anher gerichtet:

„Obige Stelle legt dem fürstbischöflichen Lavanter Ordinariate das Ersuchen vor, von der bevorstehenden Wollsammlung Kenntnis zu nehmen, und bittet im Interesse der wirklichen Notwendigkeit der Aufbringung der Schafwolle um Aufnahme einer Notiz im Diözesenblatte, worin der hohen Geistlichkeit mitgeteilt wird, aufklärend und im Sinne der Notwendigkeit zur Bekleidung der Armee wirken zu wollen.“

Graz für Steiermark hat unterm 8. Oktober 1918 E. Nr.

Betreffende Kundmachungen mit näheren Details werden nächste Woche an den P. L. Personalstand des Fürstbistums in Versand kommen.“

Im Sinne dieser Zuschrift wird die wohlerwürdige Diözeangeistlichkeit eingeladen, die Bevölkerung über die Notwendigkeit der Wollsammlung zur Bekleidung der Armee aufzuklären und die eingesandten Kundmachungen mit näheren Details zur Belehrung des Volkes zu verwenden.

110.

Nabiralni teden v prid vdovam in sirotam padlih vojakov.

Častitim kn. šk. župnijskim uradom!

Rešil sem ubogega, ki jeklical, in siroto, ki ni imela pomoči. Blagoslavljal me jetisti, ki bi sicer ne mogli živeti, in srce vdove sem potolažil. (Job 29, 12. 13). In koliko vdov in sirot pričakuje pomoči v sedanjih časih in v prihodnosti! To so vdove in sirote junakov, ki so za srečo domovine in v varstvo slehernega izmed nas žrtvovali svojo kri in svoje življenje v tej grozni vojski.

Predstojništvo c. kr. avstrijskega vojaškega vdovskega in sirotinskega sklada na Dunaju je v pismu z dne

21. septembra 1918 št. Dr. H./O. 7763/12 g semkaj nanzanilo, da so dnevi od 19. do 26. oktobra t. l. po vsej Avstriji določeni za nabiralni teden, ki naj vdovskemu in sirotinskemu skladu pridobi novih udov, pa tudi darov zlasti med premožnejšimi sloji ljudstva. Pobiralo se ne bo kakor doslej na javnih prostorih, ampak vsa prireditve bo omejena na nabiranje udov in darov od osebe do osebe. V posameznih deželah nabrani prispevki se bodo porabili izključno za podporo vdov in sirot tistih dežel.

Častivredna duhovščina, ki je že dozdaj izredno veliko storila v prosep vdovskega in sirotinskega sklada,

naj vsled prošnje imenovanega predstojništva priporoča to človekoljubno prireditvev. Prihodnjo 22. nedeljo po Binkoštih, to je dne 20. oktobra 1918, naj se verniki s pridiznice s primernimi besedami opozorijo na „nabiralni teden“ in naj se povabijo zlasti premožnejši, da prav radi in obilno prispevajo. C. kr. avstr. vojaški vdovski in sirotinski sklad določil je vsem župnijskim uradom v ta namen potrebna pojasnila.

Naša dolžnost je, da ne pozabimo vdov in sirot, ki žalujejo za možmi in očeti, za brati in sinovi, kateri so jim bili v življenju opora, pa so jih zapustili in šli branit našo ljubo domovino ter so našli smrt v bojnem metežu ali pa so podlegli ranam, ki so jih dobili na bojiščih, in boleznim, ki so si jih nakopali v vojaški službi. Biti jim moramo hvaležni za to največjo žrtev, za žrtev življenja. Najlepše pa kažemo svojo hvaležnost, ako se spominjamo hrabrih braniteljev domovine s tem, da lajšamo z radodarno roko težo življenja njihovim materam in vdovam, če z milimi darovi omogočimo, da se oskrbijo njih zapuščene sirote in postavijo za nje zavodi, kjer se bo skrbelo za njihovo dušno in telesno blaginjo.

Pomagati vojnim vdovam in sirotam pa ni le dolžnost hvaležnosti, marveč tudi dolžnost, ki izvira iz božje

čednosti ljubezni. Iz nje namreč izvira dvojna vrsta dolžnosti, kakor je rekel Kristus Gospod: Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše in iz vse svoje pameti. Ta je največja in prva zapoved. Druga pa je tej enaka: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. (Mat. 22, 37—39). Zlasti skrb za vdove in sirote priporoča sveto Pismo stare in nove zaveze, kajti te so pred vsem podpore potrebne in so potemtakem v posebnem pomenu naši bližnji. Zato opominja sv. apostol Jakob: Čista in neomadeževana pobožnost pred Bogom in Očetom je ta le: skrbeti za vdove in sirote v njih nadlogi in sebe ohraniti brez madeža pred tem svetom. (Jak. 1, 27).

Pokažimo te dni svojo usmiljeno in hvaležno srce, imejmo vsekdar darežljive roke in odprta srca za vojne vdove in sirote!

Kn. šk. Lavantinski ordinariat v Mariboru, na god sv. papeža in mučenika Kallista, dne 14. oktobra 1918.

† Mihael,
knezoškof.

111.

Drugi splošni dan za vojaške grobove v Avstriji.

„Neštevilni so vrli domačini, ki so, svesti si svoje prisege, radostno in navdušeno šli za častitimi z lavorjem ovenčanimi zastavami in banderi. Nešteto je junakov, ki so med valovanjem in vihranjem, med vršenjem in plapolanjem dednih veleslavnih praporov krvaveli in zmagovali in izdihnili svoje močne duše. Da bi izrekel tem hrabrim primerno zahvalo, je vsak še tako bogat jezik preubog. Nobena zahvala, nobeno češčenje domovine ne bo moglo dovolj povrniti tega, kar so na polju časti padli prestali in priborili.“¹

Povrniti ne moremo njihov žrtev na polju časti padlim junakom, pa hvaležne se moremo in moramo kazati. Prva dva dneva prihodnjega meseca, na god vseh svetnikov in na vernih duš dan, se hočemo spominjati v molitvah naših hrabrih borilcev, ki so dali svoje življenje za našo domovino in za naš lastni blagor, in hočemo za nje darovati svete maše. Toda nočemo tudi pozabiti grobov, v katerih počivajo telesa hrabrih bojevnikov in čakajo vstajenja. Zaželjeno priložnost nam zato ponuja kakor lani² tako tudi letos splošni dan za vojaške grobove.

Odbor za oskrbovanje vojaških grobov v Avstriji je s pismom z dne 16. septembra 1918 št. 127 semkaj to le naznanil.

¹ Gedenket der verewigten Helden und vergesst sie nicht! Einweihung der Mariahilf-Kapelle auf dem k. und k. Militärfriedhofe in Sternthal bei Pettau und deren kurze Beschreibung. Von Dr. Michael Napotnik, Fürstbischof von Lavant. Marburg, 1918. Str. 18.

² Cerkevni zaukaznik za Lavantinsko škofijo, 1917. Št. XII. odst. 100. str. 158—160.

„Odbor za oskrbovanje vojaških grobov v Avstriji, ki stoji pod častnim varstvom Njih ces. in kr. apostolskega Veličanstva cesarja Karola I., more poročati, da mu je bilo mogoče kot uspeh lani prirejenega splošnega dneva za vojaške grobove ces. in kr. vojnemu ministerstvu za sklad, ki je namenjen za stalno oskrbovanje vojaških grobov na bojiščih, oddati znesek 1.257.004 K 35 h.

Ta znameniti uspeh se mora v posebni meri pripisovati prečastitemu škofijskemu ordinariatu in zelo mnogim častitim župnijskim uradom. Vdano podpisani odbor porabi to priložnost, da izreče prečastitemu škofijskemu ordinariatu najtoplejšo zahvalo.

Odbor je tudi porabil priložnost, da je vsem častitim gospodom župnikom naravnost izrekel svojo zahvalo.

Mnogi in mnogi so posvetili svoje moči temu domoljubnemu in krščanskemu podjetju in stotisoči naših so državljanov so oddali svoj prispevek, da so počastili naše vrle junake, ki so morali pustiti svoje življenje na bojišču.

Pa s tem namen oskrbovanja vojaških grobov še nikakor ni dosežen. Na tisoče vojaških pokopališč je že urejenih na s krvjo prepojenih bojnih poljih, mnoga se pripravljajo. Svesto si znatnih izdatkov, ki jih bo zahtevala naprava, stalno vzdrževanje in oskrbovanje vojaških grobišč, je ces. kr. ministerstvo za družabno oskrbo z odlokom z dne 31. maja 1918 št. 12194 odboru dovolilo, da priredi drugi splošni dan za vojaške grobove v času od 31. oktobra do vštetega 3. novembra 1918.

Odbor si dovoli prečastitemu škofijskemu ordinariatu predložiti vdano prošnjo, da ga pri tej prireditvi

vnovič dobrohotno podpira in blagovoli naročiti pristojnim župnijskim uradom, naj v času od 31. oktobra do 3. novembra z domoljubnimi nagovori v cerkvi razložijo pomen dneva vojaških grobov in oskrbijo nabiranje prispevkov za ta človekoljubni namen v cerkvah in na pokopališčih.

V pospešitev tega nabiranja se bodo prodajale odkupne igle po 2 K, potem znaki in primerne razglednice po 20 h. Da se ustreže od mnogotere strani nasvetovanemu predlogu, se je tudi sklenilo, razpečevati umetne cvetlice, s katerimi se naj okrasijo grobovi, komad po 30 h. Te cvetlice bodo po primernem priporočanju kot „vernih duš dan cvetlice“ gotovo splošno ugajale. Tozadevna naročila naj častiti župnijski uradi pošljejo naravnost na glavno vodstvo drugega splošnega dneva za vojaške grobove na Dunaju, IX./4, Kanizijeva ulica 10.

Vdano podpisani odbor je vedno v blagohotno razpolago in se beleži prečastitemu škofijskemu ordinariatu z vdanim spoštovanjem.“

V zmislu tega dopisa in te prošnje se naroči vsem častitim župnijskim uradom, da pravočasno podučijo vernike o pomenu dneva za vojaške grobove, da zopet radi podpirajo to prireditev in naj skrbijo, da se 1. 2. in 3. novembra v cerkvi pobirajo na primeren način mili darovi za oskrbovanje vojaških pokopališč, in na god vseh svetnikov bodi tudi darovanje krog altarja.

Druge prireditve v prid nabiranju n. pr. prodajo odkupnih igel, znakov in razglednic, razpečevanje umet-

nih cvetlic naj kn. šk. župnijski uradi po krajevnih razmerah kolikor mogoče podpirajo, oziroma oskrbijo.

Zneske nabiranja in darovanja okoli altarja naj župnijski uradi po pristojnih dekanijskih uradih pošljejo kn. šk. ordinariatu, da se bodo bržkomogoče izročili svojemu namenu.

Na vernih duš dan se naj po pravočasnem oznanilu v vsaki župniji opravi slovesna ali tiha mrtvaška maša z absolucijo za duše rajnih vojščakov; k tej mrtvašnici se naj prijazno povabijo tudi civilne in vojaške oblasti.

V stolni cerkvi v Mariboru se bo služil ob 9. uri pontifikalni requiem z Libera.

Mi vsi želimo, da bi se grobovi naših junakov zvesto varovali in oskrbovali. Pod pokroviteljstvom Njih apostolskega Veličanstva stoječi odbor za oskrbovanje vojaških gomil je že izvedel ureditev in oskrbo tisočev vojaških grobišč. Dajmo mu z obilnimi darovi novih sredstev, da se vsem vojakom, ki so padli na bojiščih ali so vsled vojnih naporov umrli v zaledju, uredijo grobišča, ki bodo še prihodnjim rodovom oznanjala našo zahvalo in ljubezen do padlih vojščakov.

Počastite torej, ljubi škofljani, spomin na naše zvečenele junake z molitvijo in z bogato miloščino!

Kn. šk. Lavantinski ordinariat v Mariboru, na god sv. Terezije, dne 15. oktobra 1918.

† Mihael,
knezoškof.

112.

Zweiter allgemeiner Kriegsgräber-Tag in Österreich.

„Unzählbar sind die wackeren Heimatsgenossen, die ihres Eidschwures eingedenk, jubelnd und begeistert den ehrwürdigen lorbeerbekränzten Fahnen und Flaggen folgten. Ungezählt sind die Heroen, die unter Wallen und Wehen, unter Rauschen und Flattern der ererbten gloriwürdigen Banner geblutet und gesiegt und ihre starken Seelen ausgehaucht haben. Um diesen Braven nach Gebühr den Dank zu sagen, ist jede noch so reiche Sprache zu arm. Kein Dank und keine Ehrung des Vaterlandes werden ausreichend vergelten können, was die auf dem Felde der Ehre Gefallenen überwunden und errungen haben“.¹

Vergelten können wir den auf dem Felde der Ehre gefallenen Helden ihr Opfer nicht, doch dankbar können und müssen wir uns erweisen. Die ersten zwei Tage des kommenden Monats, am Feste Allerheiligen und am Allerseelentage wollen wir unserer tapferen Streiter, die ihr Leben für unser Vaterland und für unser eigenes Wohl dahingegeben, in Gebeten gedenken und für sie die heiligen Messen aufopfern. Jedoch wir wollen auch jener Stätten nicht vergessen, in denen die Leiber der mutigen Kämpfer in Frieden ruhen und der Auferstehung harren. Dazu bietet uns wie im Vorjahre² so auch heuer der allgemeine Kriegsgräber-Tag willkommene Gelegenheit.

¹ Gedenket der verewigten Helden und vergesset sie nicht. Einweihung der Marienhilfs-Kapelle auf dem k. und k. Militärfriedhofe in Sternthal bei Pettau und deren kurze Beschreibung. Von Dr. Michael Napotnik, Filzstbischhof von Lavant. Marburg, 1918. S. 18.

² Kirchliches Verordnungsblatt für die Lavanter Diözese, 1917. Nr. XII. Abf. 99. S. 157. 158.

Das Komitee für die Kriegsgräberfürsorge in Österreich hat mit dem Schreiben vom 16. September 1918 Z. 127 nachstehendes anher mitgeteilt.

„Das unter dem Allerhöchsten Ehrenschutz Seiner kaiserl. und königl. Apostolischen Majestät Kaiser Karls I. stehende Komitee für die Kriegsgräberfürsorge in Österreich ist in der Lage zu berichten, daß es als Ergebnis des im Vorjahre durchgeführten Allgemeinen Kriegsgräber-Tages dem k. und k. Kriegsministerium für den Fonds zur dauernden Erhaltung der Kriegsgräber auf den Schlachtfeldern den Betrag von 1.257.004 K 35 h abführen konnte.

Dieser ansehnliche Erfolg ist in ganz besonderem Maße dem hochwürdigsten bischöflichen Ordinariat und sehr vielen hochwürdigsten Pfarrämtern zuzuschreiben. Das ergebnis gefertigte Komitee benützt die Gelegenheit, dem hochwürdigsten bischöflichen Ordinariat den tiefsten Dank auszusprechen.

Das Komitee hat auch Veranlassung genommen, allen hochwürdigsten Herren Pfarrern seinen Dank direkt zum Ausdruck zu bringen.

Viele und aber viele haben sich in den Dienst dieses großen vaterländischen und pietätvollen Werkes gestellt und Hunderttausende unserer Mitbürger haben ihr Scherflein beigetragen, um unsere wackeren Helden, die ihr Leben auf der Walfstatt lassen mußten, zu ehren.

Doch damit ist das Ziel der Kriegsgräberfürsorge noch lange nicht erreicht! Tausende von Kriegerfriedhöfen sind bereits auf den blutgetränkten Schlachtfeldern erbaut, viele sind im Bau. Eingedenk der bedeutenden Kosten, die die Errichtung, die dauernde Erhaltung und Pflege

der Krieger-Grabstätten erfordern wird, hat das k. k. Ministerium für soziale Fürsorge mit Erlaß vom 31. Mai 1918, Bl. 11.194, dem Komitee die Bewilligung zur Durchführung des

2. Allgemeinen Kriegsgräber-Tages
in der Zeit vom 31. Oktober bis einschließlich 3. November 1918 erteilt.

Das Komitee gestattet sich an das hochwürdigste bischöfliche Ordinariat die ergebene Bitte zu stellen, ihm bei Durchführung dieser Aktion neuerlich die gütige Unterstützung angedeihen zu lassen und die zuständigen Pfarrämter anweisen zu wollen, in der Zeit vom 31. Oktober bis 3. November durch patriotische Gedenkreten die Bedeutung des Kriegsgräber-Tages in der Kirche zu würdigen und Sammlungen in den Kirchen und auf den Friedhöfen für den pietätvollen Zweck zu veranstalten.

Behufs Förderung der Sammelaktion werden Enthebungsnadeln zu 2 Kronen, ferner Abzeichen und auf die Gräberfürsorge bezügliche Ansichtskarten zu 20 Hellern in Verkauf gegeben. Um einem von vielen Seiten gemachten Vorschlag zu entsprechen, haben wir uns auch entschlossen, Kunstblumen, mit denen die Gräber geschmückt werden sollen, zum Preise von 30 Hellern das Stück in den Vertrieb zu bringen. Diese Blumen werden bei entsprechender Propaganda als „Allerseelenblume“ allgemeinen Anklang finden. Die bezüglichen Bestellungen wollen die P. T. Pfarrämter direkt an die Hauptleitung des 2. Allgemeinen Kriegsgräber-Tages, Wien, IX./4 Canistuzgasse 10 gelangen lassen.

Das ergebenst gefertigte Komitee steht jederzeit zur hochgeneigten Verfügung und zeichnet mit der dem hochwürdigsten bischöflichen Ordinariat geziemenden Verehrung.

Dieser Mitteilung entsprechend und dem gestellten Ansuchen Folge gebend werden die F. B. Pfarrämter angewiesen, die Gläubigen rechtzeitig mit der Bedeutung des Kriegsgräber-Tages etwa durch patriotische Gedenkreten bekannt zu machen, die Durchführung des Kriegsgräber-Tages neuerlich zu unterstützen und am 1. 2. und 3. November in

den Kirchen Sammlungen, am Allerheiligentage aber einen Opfergang für die Kriegsgräberfürsorge zu veranstalten.

Die übrigen Veranstaltungen zur Förderung der Sammelaktion z. B. den Verkauf von Enthebungsnadeln, Abzeichen und Ansichtskarten, den Vertrieb von Kunstblumen sollen die F. B. Pfarrämter nach den örtlichen Verhältnissen eifrigst unterstützen bzw. durchführen.

Der Ertrag der Sammlungen und des Opferganges ist von den Pfarrämtern im Wege der zuständigen Dekanämter an das F. B. Ordinariat einzusenden, auf daß er sobald als möglich seinem Zwecke zugeführt werde.

Am Allerseelestage soll nach vorheriger Verkündigung ein Requiemamt oder eine Requiemmesse mit darauffolgender Absolution für die Seelen der dahingeschiedenen Krieger abgehalten werden, wozu die Zivil- und Militärbehörden einzuladen sind. In der Dom- und Stadtpfarrkirche in Marburg wird um 9 Uhr ein Pontificalrequiem mit Libera zelebriert werden.

Unser aller Wunsch ist es, die Ruhestätten unserer Helden in treuer Obhut und Pflege zu wissen. Das unter dem Allerhöchsten Ehrenschutz Seiner Majestät des Kaisers stehende Komitee für die Kriegsgräberfürsorge hat schon die Errichtung und Erhaltung vieler tausender Soldatengräber durchgeführt. Führen wir demselben durch milde Spenden neue Mittel zu, damit allen, sei es den auf den Schlachtfeldern gefallenen oder infolge der Kriegsbeschwerden im Hinterlande verstorbenen Soldaten Grabstätten errichtet werden, die noch künftigen Geschlechtern unsere Dankbarkeit und unsere Liebe zu den gefallenen Kriegern verkünden werden.

Ehret daher, liebe Diözesanen, das Andenken an unsere verewigten Helden durch Gebet und reichliches Almosen!

F. B. Lavanter Ordinariat in Marburg, am Feste der hl. Theresia, den 15. Oktober 1918.

† Michael,
Fürstbischof.

113.

Deutsch-Ritterordens-Ballei Österreich.

Den in der Lavanter Diözese an Deutsch-Ritterordenspfarren pastorierenden Priestern wird anmit zur Kenntnis gebracht, daß laut Mitteilung der Ballei Österreich vom 11. Oktober 1918 z. B. 97. B. D. 1918 Seine k. und k. Hoheit der Hochwürdigst-Durchlauchtigste Herr Hoch- und Deutschmeister

Erzherzog Eugen auf Grund der am 7. Oktober l. J. stattgefundenen Wahl den k. und k. Major i. R. Herrn Franz Freiherr v. Reichach zum Landkomtur der Deutschordens-Ballei Österreich ernannt haben.

F. B. Lavanter Ordinariat zu Marburg.

am 21. Oktober 1918.

† Michael.

Fürstbischof.